

BOKMELDINGER

Indira Gandhi (Dear to behold). Av Krishna Nehru Hutheesing.
Nomi Forlag, Stavanger 1971 (1969). 219 s. Kr. 35,00 innb.

Forf. er en søster av avdøde statsminister Jawaharlal Nehru og er således en tante til Indias nåværende statsminister Indira Gandhi. Det preger boken på godt og vondt. Forf. kjenner den person hun skriver om ut og inn og gir oss inside informasjon som ingen annen ville ha vært i stand til. Vi får et levende bilde av hovedpersonen og det rikmannsmiljø hun er vokset opp i, helt og holdent preget av familien Nehrus kamp for Indias selvstendighet. Det er eiendommelig å legge merke til hvordan sosialisten Jawaharlal Nehru kraftig motsatte seg datterens giftermål med Freroze Gandhi. At Gandhi var parser og Nehru-familien hinduer, spilte liten rolle. Man hadde tidligere tolerert ekteskap med muslimer. For Nehru var derimot den *sosiale* forskjell betenkelig. Han hevdet at like barn leker best og at F. Gandhi fra en kjøpmannsfamilie stod langt under Nehru-familien.

Boken må leses med kritikk. Den er ikke objektiv, hverken i sin skildring av India eller Indira. Den ånder av beundring og kjærlighet til begge, og er av en nesten fanatisk motvilje mot England. Men boken er å anbefale for dem som vil lære mer om India og indisk tankegang.

Nils E. Bloch-Hoell

Stephen Neill: *Misjon i 2000 år*. Med tillegg av Olav Guttorm Myklebust og Odd Kvaal Pedersen, Oslo 1972, Nomi Forlag, 523 s. ill., kr. 120,00 innb.

Forf. av denne boken har i sjelden grad forutsetninger for å skrive om sitt emne. Stephen Neill er utdannet ved universitetet i Cambridge, der han også underviste før han reiste til India som misjonær. I India arbeidet han i atten år, de siste årene som biskop. Så fulgte noen år som assisterende generalsekretær ved hovedkvarteret for Kirkenes Verdensråd i Genève til han ble professor i misjonsteologi og økumenikk ved universitetet i Hamburg. Biskop Neill har egentlig gått av for aldersgrensen, men han er likevel i full virksomhet, denne gangen i Afrika, nærmere bestemt i Nairobi som professor for vordende prester.

Originalen til den boken som nå foreligger på norsk, ble utgitt på engelsk i 1964 under tittelen *A History of Christian Missions*, utvilsomt en mer dekkende betegnelse enn den journalistisk flotte tittelen som den norske utgaven er utstyrt med: *Misjon i 2000 år*. Det mangler som kjent ennå noen årtier på at kristen misjon har foregått i 2000 år.

Det er et overveldende stoff Neill behandler på de drøye 450 sidene, noe litteraturlisten på 13-14 sider tydelig viser. Men Neill behersker sitt materiale. Stoffet er klart og oversiktlig ordnet. Stephen Neill fortaper seg ikke i uvesentlige detaljer, og skriver ikke heltebiografier om misjonærer. Fremstillingen er balansert og nøktern og samtidig levende. Neill's bok er mer enn en misjonshistorie. Både i teksten og især i innlednings- og avslutningskapitlene, *En tro for hele verden* og *Konklusjon* får vi atskillig sunn misjonsteologi.

Boken er delt i to hoveddeler. Første del går fra aposteltiden til ca. 1800. Annen del går frem til og med 1961, da Det internasjonale misjonsråd ble integrert i Kirkenes Verdensråd. Katolsk misjon er selvsagt tatt med. Neill's misjonshistorie er ikke den mest utførlige som foreligger, men den er den nyeste og på mange måter den beste, progressiv, økumenisk, evangelisk. Det betyr ikke at boken er feilfri. Forf. har f. eks. satt Hans Egedes avreise til Grønland til 1722 istedenfor 1721 og Gjertrud Egedes dødsår til 1736 istedenfor 1735. Men dette og andre småfeil forstyrer ikke helhetsbildet.

Den norske utgaven gir mer enn den engelske, fordi to store kapitler er føyet til. Professor O. G. Myklebust har skrevet særdeles instruktivt om *linjer i norsk misjonshistorie*, spekket med realopplysninger. Og journalist Odd Kvaal Pedersen har et kapittel som han kaller *Mot år to tusen*, interessant og informativt, men noe mer preget av øyeblikket enn boken ellers.

Den norske utgaven har også tatt med statistiske oversikter over de store verdensreligioner og de store kirkefamilier. Disse er verdifulle, men burde ha vært supplert med statistikk om misjonærer, misjonens diakonale virksomhet og om de unge kirkene.

Biskop Neill skriver et nydelig engelsk, som den norske oversettelsen ikke er helt på høyde med. Oversettelsen av registeret er direkte slett. Det vrimler av småfeil. Ett eksempel er forvekslingen av ordene arier og arianer, s. 395, note 27. En masse navn er feil stavet i registeret, men riktig i teksten, f. eks. Société des Etrangères, s. 448, Antananarivo, 447, Bismarck, 429, kapusiner s. 430, Grønland s. 434, Lübeck s. 440 etc. etc. Fra forf.'s hånd er sak- og navnregisteret fortreffelig.

Den norske utgaven av Neill's misjonshistorie er ikke billig, men den gir innholdsmessig mer enn den engelske og er meget fint utstyrt og illustrert, alt i alt en uhyre verdifull tilvekst til vår misjonslitteratur.

Nils E. Bloch-Hoell

Hvitt samvittighet. Rapport om apartheid. Av Odd Kvaal Pedersen. Nomi Forlag, Stavanger 1971. 144 s. Kr. 15,00.

Det ser ut som om vi aldri blir ferdig med Sør-Afrika og problemene som reiser seg omkring apartheid-politikken. Vår samvittighet vil liksom ikke la oss få ro før alle folkegrupper i dette rike landet får oppleve rettferdighet, likhet og frihet. Og inntil det er skjedd, plages den hvite mann over hele kloden — av ond

samvittighet. Hvorfor må det være så stor forskjell på det å ha sort eller hvit hudfarge? Hvorfor må den sorte mann tåle så mye urettferdighet?

Det er dette problemkompleks som forfatteren ønsker å drøfte i boken «Hvit samvittighet», og det er neppe mange som har bedre forutsetninger for å skrive om dette emne enn nettopp journalisten og Afrika-kjenneren Odd Kvaal Pedersen i Stavanger Aftenblad. Bare for et par år siden kom han hjem til Norge etter flere års tjeneste som misjonær i Sør-Afrika, hvor han arbeidet som informasjonssekretær i Den lutherske zulukirken.

Boken «Hvit samvittighet» røper et inngående kjennskap til den sør-afrikanske situasjon og gir en fantastisk oversikt over den aktuelle stilling i dette landet. Ikke minst gjelder dette den politiske, sosiologiske og økonomiske utvikling. Forfatteren har forsøkt å la representanter for Sør-Afrikas ulike befolkningsgrupper komme til orde. Det gir nyanser og rikdom til det noe stereotype bilde vi ofte sitter med, når det gjelder apartheid-politikken, eller «atskilt utvikling» (separate development) som man heller taler om i dagens Sør-Afrika. Dermed mener man et vertikalt skille mellom de rasegrupper som bor i republikken: afrikanere, indere, folk av blandingsrase og hvite. Og hver gruppe skal utvikle seg etter sine «egne linjer» i bestemte områder. For flere av disse rasegrupper er der allerede opprettet egne stater innenfor Sør-Afrika-republikken, men alltid under det hvite Sør-Afrikas parlament og regjering.

Boken «Hvit samvittighet» forteller at bak den ytre enighet om «atskilt utvikling» kan der være stor indre spenning. Odd Kvaal Pedersen lar oss få møte den alminnelige sør-afrikaner, som ønsker å fortelle seg selv og alle turister «at disse innfødte kan umulig styre et land som Sør-Afrika». De ryster på hodet og påpeker hvor tåpelig der tenkes i Europa og Amerika. De innfødte, sier man, vil helst bo i sine gresshytter, se gresset vokse og ikke tenke på den dag i morgen. Men heldigvis får vi også møte en representant for de sorte — en afrikansk distriktslege — en zuluer. Han kan bare smile overbærende til slike uttalelser, og spør rett ut: «Synes De den hvite mindretallsregjeringen styrer dette landet på en overbevisende måte? Er ikke den regjering ganske barbarisk som ikke kan opprettholde ro og orden uten å ty til massearrestasjoner, våpenbruk, forvisninger og deportasjoner?» Distriktlegen innrømmer at de hvite har gjort en veldig innsats når det gjelder å bygge opp landet. Han kan verdsette innsatsen som ligger bak de veldige industrianlegg, stormagasinerne, gruvedriften og de store byer med hus og gater. Så avslutter han slik: «Men si meg, hva hadde de hvite vært uten vår hjelp og uten vår arbeidskraft?» Dette er salte bemerkninger som taler mye mer enn lange statistiske tabeller og dypsindige sosiologiske betenkninger.

Men boken lar også boerne eller nasjonalistene komme til orde, og det er nasjonalistene som har hatt regjeringsmakten helt siden 1948, da presten og politikeren dr. Malan fikk regjeringsmakten. Ikke minst interessant er det å følge forfatterens påvisning av den spenning som finnes innenfor boernes rekke når det gjelder utformingen av dagens apartheid-politikk. De «verkrampte», dvs. de erkekonserverne, holder krampaktig fast ved *selvbeskyttelsesmotivet*. Å gi likestilling til de sorte kan

ikke bety annet enn at den hvite mann i dette land begår selvmord, sier man. De ordene har jeg selv hørt mange ganger. Men majoriteten innenfor boernes rekke inntar dog en annen holdning. De kalles de «*verlighte*», dvs. de liberale, og er åpne for en mer moderat holdning. Man mener visstnok at det er forskjell mellom sort og hvit, og at den er så dyp og grunnleggende at det aldri kan bli tale om noen rasemessig likhet. Men ut fra deres forutsetninger er «atskilt utvikling» et uttrykk for respekt for en annen rases egenart. Følgelig blir apartheid et størstilet forsøk på å motarbeide diskriminering, friksjon og frustrasjon rasegruppene imellom. For disse mennesker fortøner apartheid-politikkens vertikale skillevegg seg som den eneste anstendige løsning på raseproblemet i Sør-Afrika.

Det er disse tanker og løsninger som Kvaal Pedersen drøfter i sin bok, og hans konklusjon er at selv den idealistisk motiverte apartheid-politikk til syvende og sist bunner i selvbeskyttelsesmotivet: den hvite manns rett på bekostning av den sorte manns menneskeverd og menneskerett.

I det siste avsnitt reises spørsmålet om ikke det som skjer i Sør-Afrika, i miniatyr er det samme som finner sted i verdenssamfunnet. «Vi som bor i verdens hvite områder, er vi egentlig villig til å gi avkall på våre privilegier?» spør forfatteren. Og han peker på Amerikas og Europas nasjoner, som fortsatt inngår handelsavtaler, plasserer sin kapital, etablerer sin industri slik at det er den hvite mann som blir av med profitten, mens den tredje verdens nasjoner blir sittende igjen med slitet og gjelden. Da er vi jo egentlig i den samme stilling som det hvite Sør-Afrika, og hva sier så «vår samvittighet»?

Gunnar Lislerud

MEDARBEIDERE

Notto R. Thelle: Misjonsprest, Den nordiske kristne buddhistmisjon, Japan (siden 1969).

Jarle Simensen: Forskningsstipendiat, Norges Almenvitenskapelige Forskningsråd, siden 1968. Forskningsopphold i London og Ghana.

Ludvig Munthe: Lektor, dr. philos. Lærer i misjonsvitenskap, Misjonsskolen, Stavanger. Tidligere misjonsprest i Det norske misjonsselskap, Madagaskar.

Gunnar Stålsett: Generalsekretær i Mellomkirkelig Råd for Den norske kirke.

Dagfinn Solheim: Cand. theol. Studerer for tiden ved Fuller Theological Seminary, Pasadena, California, USA.

Bokmeldingene er skrevet av professor, dr. theol. *Nils Bloch-Hoell* og sokneprest *Gunnar Lislerud*.

Norsk Tidsskrift for Misjon utgis av *Egede Instituttet*, men forfatterne er selv ansvarlige for de synsmåter som gjøres gjeldende.

Ettertrykk uten kildeangivelse er forbudt.